

2009D31874

31 874

Wijziging van de Wet kinderopvang in verband met een herziening van het stelsel van gastouderopvang

Verslag van een schriftelijk overleg

Vastgesteld d.d.

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mw. Dijkma, d.d. 26 juni 2009 inzake het ontwerp-Besluit deskundigheidseisen gastouders kinderopvang (Kamerstuk 31 874, nr. 46)

Bij brief van ... heeft de staatssecretaris deze beantwoord. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Van Bochove

Adjunct-griffier van de commissie,
Boeve

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

1. Algemeen

Wat regelt dit besluit?

Deskundigheidseisen voldoende zorg

Financiële gevolgen

Uitvoeringsgevolgen en administratieve lasten

2. Artikelsgewijs

Artikel 3. Deskundigheidseisen voldoende zorg

Artikel 4. Deskundigheidseisen veilige en gezonde leefomgeving

II Reactie van de staatssecretaris

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

1. Algemeen

Wat regelt dit besluit?

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van voorliggend besluit betreffende deskundigheidseisen aan gastouders in de kinderopvang. Genoemde leden hebben bij eerdere gelegenheden aangegeven het kabinet te steunen in haar wens om de gastouderopvang verder te professionaliseren, met name waar het gaat om het tegengaan van fraude, misbruik van regelingen en wanbeleid. De nieuwe regelingen voor gastouderopvang moeten echter niet de keuzevrijheid van ouders aantasten. Ouders in het hele land, of zij nu in de stad wonen of op het platteland, moeten vrij zijn om zelf te kunnen kiezen hoe zij de combinatie van arbeid en zorg invullen. Een goed functionerend systeem van gastouderopvang is vooral van belang in die gebieden waarin geen of onvoldoende kinderdagopvang mogelijkheden zijn, zo stellen deze leden.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van onderhavig ontwerp-Besluit met betrekking tot het stellen van deskundigheidseisen aan gastouders in de kinderopvang. Deze leden zijn voorstander van het verplichtstellen van deskundigheidseisen bij gastouders omdat zij, net als de staatssecretaris, van mening zijn dat een garantie voor de kwaliteit van de opvang een vereiste moet zijn voor deze kwetsbare groep. Er zijn echter ook bij deze leden nog een aantal vragen aanwezig waarop zij graag een reactie van de staatssecretaris willen hebben.

De leden van de SP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorliggende ontwerp-Besluit deskundigheidseisen gastouders kinderopvang. De leden zijn van mening dat kinderopvang van goede kwaliteit moet zijn, ook als het gastouderopvang betreft. Daarom zijn de leden van mening dat ook voor de gastouderopvang deskundigheidseisen gesteld moeten worden.

De leden van de VVD-fractie hebben met teleurstelling kennisgenomen van het onderhavige ontwerp-Besluit. Dit besluit zorgt ervoor dat mensen die gastouder willen worden of blijven een opleiding moeten volgen of een examen moeten afleggen op mbo-2 niveau. Dit kost extra tijd en geld, waarvan het nog maar de vraag is in hoeverre het kabinet dit gaat vergoeden. De financiële implicaties ontbreken immers totaal. Er zullen gastouders zijn die zich genoodzaakt zien te stoppen en ook zullen gastouders nog eens nadenken of zij überhaupt wel willen beginnen. Dit belemmert de groei van het aantal goede en flexibele opvangplekken en

daarmee ook de arbeidsparticipatie. Het is volgens deze leden de taak van de overheid te doen waar ze nodig is: het waarborgen van betaalbare kinderopvang én de veiligheid van kinderen. Het vragen van diploma's op mbo-2 niveau aan gastouders is wat de leden van deze fractie betreft een brug te ver. Zij hebben in het besluit aanleiding gezien tot het stellen van enkele nadere vragen.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van het ontwerp-Besluit deskundigheidseisen gastouders kinderopvang.

De leden van de fractie van de ChristenUnie hebben kennisgenomen van het ontwerp-Besluit deskundigheidseisen gastouders kinderopvang. Deze leden hebben nog een enkele vraag met betrekking tot het ontwerp-Besluit.

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het ontwerp-Besluit deskundigheidseisen gastouders kinderopvang. De leden zijn van mening dat de kwaliteit van de kinderopvang is gediend bij heldere opleidingseisen en controle van deze eisen. Gezien de vergoeding die de overheid biedt aan ouders die gebruik maken van gastouderopvang, zijn de leden van mening dat aan de kwaliteit van de opvang eisen op het gebied van kennis over opvoeding, pedagogiek en gezondheid moeten worden gesteld.

De leden van de SGP-fractie hebben kennisgenomen van het ontwerp-Besluit deskundigheidseisen gastouders kinderopvang.

Deskundigheidseisen voldoende zorg

De leden van de CDA-fractie staan kritisch tegenover het stellen van te hoge kwaliteitseisen aan het EVC-traject (Eerder Verworven Competenties). Het stellen van hogere kwaliteitseisen alleen is immers geen garantie voor (hogere) kwaliteit. Ook ouders hebben hierbij een eigen verantwoordelijkheid. De leden hebben in de diverse debatten over het onderwerp herhaaldelijk aangegeven dat zij van mening zijn dat het moet gaan om redelijke kwaliteitseisen. Deze mogen geen drempel vormen voor goed functionerende gastouders die gastouder willen blijven. Om dit goed te kunnen beoordelen is het van belang te weten hoe het EVC-traject inhoudelijk gaat worden ingevuld. Kan de staatssecretaris hieromtrent al meer duidelijkheid verschaffen, zo vragen de leden. Kan de staatssecretaris verder bevestigen dat gastouders die zelf kinderen hebben opgevoed of succesvol gastouder zijn geweest, daarnaast een EHBO-diploma hebben en aantoonbare kennis omtrent veiligheid, hygiëne en kindermishandeling zonder problemen gastouder kunnen blijven en worden? De staatssecretaris noemt in de Toelichting mbo-3 opleidingen als Sociaal Pedagogisch Werk en andere opleidingen in het hoger onderwijs. De leden van deze fractie zijn van mening dat het ijkpunt voor gastouderopvang niveau 2 is en niet niveau 3. Deze leden willen dan ook van de staatssecretaris de toezegging dat zij met haar verwijzing naar de hogere opleidingen niet de deur open zet om de eisen later alsnog naar deze niveaus op te krikken. Het uitgangspunt moet zijn en blijven dat een opleiding op mbo-2 niveau volstaat, zo vinden de leden van deze fractie. Zij zijn benieuwd naar de redenering van de staatssecretaris om het EVC-bewijsstuk in te wisselen voor een mbo-2 diploma. De leden kunnen niet goed begrijpen waarom een gastouder deze mogelijkheid zou moeten worden geboden. Het gaat er om dat de gastouder de gastouderopvang mag verzorgen. Het is aan de gastouder om te bepalen welke route wordt genomen: het EVC-traject of mbo-2 opleiding. Voorkomen moet worden dat het EVC-traject een sluiproute wordt voor het bemachtigen van een

mbo-2 diploma (met uitzicht op vervolgoopleidingen). Hoe gaat de staatssecretaris dat voorkomen, zo vragen genoemde leden.

De leden van de PvdA-fractie begrijpen dat gastouders op twee manieren kunnen voldoen aan de deskundigheids-eisen. De eerste manier is door overlegging van een mbo-2-diploma gericht op gastouderopvang. De andere mogelijkheid bestaat uit een bewijsstuk via een met succes doorlopen EVC-procedure. De leden van deze fractie hebben in eerdere debatten en inbrengen aangegeven dat zij eerder voorstander zijn van publieke examinering dan het doorlopen van de EVC-route. De leden hebben aangegeven dat zij van mening zijn dat de kwaliteitseisen bij de eerste methode gemakkelijker controleerbaar zijn. De leden vragen hoe de staatssecretaris tegen deze constatering aankijkt. De leden vragen voorts om inzichtelijk te maken hoeveel van de huidige ouders naar verwachting niet de gehele opleiding zullen volgen, maar alleen een examen zullen afleggen om een mbo-2-diploma gericht op gastouderopvang te verkrijgen. De leden willen weten of een prognose gemaakt kan worden van de verdeling over de twee mogelijke manieren. Is de verwachting dat meer gastouders een EVC-procedure zullen volgen of juist eerder een mbo-2-diploma? De leden zijn overigens tevreden over het feit dat deze EVC-procedure alleen vrijgegeven kan worden door een EVC erkende aanbieder en zij gaan ervan uit dat de staatssecretaris de aanbieders dan ook afdoende zal controleren om misbruik en willekeur te voorkomen. De kwaliteit van de gastouderopvang moet tenslotte wel worden gegarandeerd.

De leden van de SP-fractie merken op dat wat betreft de deskundigheids-eisen wordt vastgehouden aan een mbo-2-diploma, gericht op gastouderopvang. De leden van deze fractie vragen of alle relevante opleidingen van mbo-2 niveau of hoger ook vallen onder de deskundigheids-eisen. Voldoet bijvoorbeeld een hbo afgestudeerd maatschappelijk werker of een universitair geschoold pedagoog ook automatisch aan de deskundigheids-eisen zonder dat hij of zij opnieuw een opleiding of EVC-procedure hoeft te volgen?

De leden vragen voorts hoeveel extra kosten de gastouder, de ouder en de overheid moeten maken om aan de deskundigheids-eisen te voldoen. Kan de staatssecretaris garanderen dat ouders de kosten van het behalen van een mbo-2-diploma gericht op gastouderopvang of het betreffende EVC-bewijsstuk, niet doorberekend zien in hun uurprijs? De leden ontvangen graag een toelichting van de staatssecretaris op dit punt.

De leden van de VVD-fractie vragen of het waar is dat het kabinet ervan uitgaat dat iedereen die een hbo- of wo-opleiding heeft afgerond deskundig genoeg is om voldoende zorg te bieden aan gastkinderen? Zo ja, waarop is deze aannname gebaseerd? Zo nee, waarom zijn er wel aanvullende deskundigheids-eisen voor mensen met een laag opleidings-niveau die al jaren op kinderen passen en voldoet iedereen met een hoge opleiding automatisch aan de deskundigheids-eisen uit artikel 2 onderdeel a? Zij vragen evenzo of het waar is dat huidige gastouders weliswaar niet een gehele mbo-2 opleiding hoeven te volgen, maar wel examen moeten doen om aan te tonen dat ze aan de vereiste competenties voldoen? Zo ja, hoe verhoudt deze vereiste inspanning zich tot de aangenomen motie Sterk c.s.¹ waarin wordt verzocht om ervoor te zorgen dat ouders die voldoen aan eisen op het gebied van EHBO, hygiëne en veiligheid, en herkennen van kindermishandeling ook in het nieuwe systeem gastouder kunnen blijven? Is een examen op mbo-2 niveau hier voor nodig? Waarom is het platform kwaliteit gastouderopvang niet betrokken bij het overleg over dit besluit?

¹ Kamerstuk 31 874, nr. 44.

De leden van de D66-fractie vragen of er geen duidelijkheid gegeven moet worden over de taal waarin de vereiste opleidingen doorlopen moet worden. Stelt de staatssecretaris in verband met opvoedkundige kennis en pedagogische kwaliteit ook eisen aan de kennis van de Nederlandse taal van de gastouders? De leden vragen dit mede in verband met de investeringen die dit kabinet doet in het terugdringen van taalachterstanden bij jonge kinderen.

Financiële gevolgen

Een belangrijk punt voor de leden van de CDA-fractie zijn de kosten van het EVC-traject. Voor de leden van deze fractie is het belangrijk dat deze kosten evenmin een belemmering zullen vormen voor gastouders om gastouder te blijven. Ook moet worden voorkomen dat deze kosten integraal worden doorberekend aan de (gast)ouders. Welke maatregelen neemt de staatssecretaris indien blijkt dat de kosten voor het EVC-traject een daadwerkelijke financiële hindernis zijn voor gastouders en de kosten integraal worden doorberekend aan de (gast)ouders? Kan de staatssecretaris bovenal meer duidelijkheid geven over de totale kosten voor het EVC-traject en de berekening van deze kosten? De leden van deze fractie hebben in een eerder debat reeds aangegeven dat zij van mening zijn dat de kosten voor de gastouder niet meer dan een bedrag van € 200,- zouden moeten bedragen. Op de website van het ministerie staat slechts dat 75% van de kosten met een maximum van € 750,- wordt vergoed, maar niet wat de totale kosten voor een EVC-traject zijn. De leden vragen wie deze 75% van de kosten vergoedt: de overheid of het gastouderbureau? Indien de overheid deze kosten op zich neemt, wat is dan het aandeel van het gastouderbureau in de kosten? Zoals in de debatten is gewisseld zijn de leden van deze fractie van mening dat ook de gastouderbureaus een deel van de kosten op zich moeten nemen. Kan de staatssecretaris bevestigen dat zij deze zienswijze deelt? Geldt bovengenoemde 75% regeling ook na 2010, en zo niet, hoe zorgt de staatssecretaris ervoor dat ook na 2010 de kosten voor een EVC-traject geen financiële drempel opwerpen voor gastouders en de kosten evenmin integraal aan de (gast)ouders worden doorberekend?

De leden van de PvdA-fractie vragen welk deel van de EVC-procedure naar verwachting gefinancierd zal worden vanuit het Rijk. Is de staatssecretaris het met deze leden eens dat als de overheid een deel bijdraagt, het dan van de gastouderbureaus verwacht mag worden dat zij ook een deel bijdragen als de kosten voor een gastouder bezwaarlijk zijn? Voorts vragen zij naar de kosten van het nog in te richten centrale loket. Op welke wijze zullen (gast-) ouders worden geïnformeerd over dit loket?

De leden van de SP-fractie vragen vóór welke datum gastouders zich moeten aanmelden voor een EVC-procedure om in aanmerking te komen voor vergoeding van een deel van de kosten door de overheid? Hoe worden gastouders, die nog aan deze deskundigheidseisen moeten voldoen, hiervan op de hoogte gebracht? Hoeveel moeten deze gastouders nu uiteindelijk gaan betalen voor deze EVC-procedure? Waarom is er niet voor gekozen om ook de mbo-2 opleiding gericht op gastouderopvang voor een deel te bekostigen? Daarnaast vragen de leden of er voldoende onderzocht is of gastouders binnen een jaar kunnen voldoen aan de gestelde deskundigheidseisen. De leden zijn van mening dat ouders gedurende de overgangstermijn hun recht moeten behouden op kinderopvangtoeslag, ook als hun gastouder er binnen die overgangstermijn niet in slaagt om aan de opleidingseisen te voldoen. Anders lopen ouders het onverantwoorde risico dat zij een jaar kinderopvangtoeslag moeten terugbetalen wanneer hun gastouder niet aan de opleidingseisen kan voldoen. Ouders zijn niet bij machte om gastouders aan deze eisen te

laten voldoen en mogen hier dus niet de dupe van worden. Is de staatssecretaris bereid ervoor te zorgen dat ouders niet voor deze kosten op draaien, zo willen de leden weten. Zij ontvangen graag een toelichting van de staatssecretaris op dit punt.

De leden van de VVD-fractie vragen wat het kost om een EVC-procedure te ontwikkelen om vast te stellen of gastouders voldoen aan het niveau van een mbo-2 opleiding in de gastouderopvang? Welke prijs zullen EVC-aanbieders naar verwachting aan gastouders vragen voor het doorlopen van een EVC-procedure?

Ook willen zij weten welk bedrag per gastouder het kabinet rekent als tegemoetkoming? In hoeverre is dit bedrag dekkend? Heeft het kabinet een plafond in deze regeling ingebouwd, of zullen de kosten ongebreideld toenemen naarmate meer gastouders zich melden?

Daarnaast vragen zij waarom er alleen een financiële tegemoetkoming in de kosten is voor een EVC-procedure voor gastouders die zich in het najaar van 2009 aanmelden? Hoe worden gastouders van de uiterlijke aanmelddatum op de hoogte gesteld? Wanneer denkt het kabinet deze datum te hebben bepaald en waar hangt dit nu nog van af? Kan het kabinet een raming geven van de te verwachten totale kosten, inclusief die voor de oprichting van het centrale loket? Wat is het geraamde budgettaire beslag en hoe wordt dit gedekt, zo vragen de leden van deze fractie.

De leden van de Groenlinks-fractie hebben met name vragen over de financiële gevolgen van het besluit. De staatssecretaris veronderstelt dat maximaal 8000 gastouders zich in het najaar van 2009 zullen aanmelden voor een opleiding of EVC-procedure. Waar is die veronderstelling op gebaseerd, willen de leden graag weten. Er zijn immers veel meer gastouders op dit moment. De branche gaat uit van 25 000 gastouders, meer dan driekeer zoveel als waar het kabinet van uitgaat.

En wat gebeurt er als er zich inderdaad meer gastouders aanmelden dan nu wordt verwacht? De leden van deze fractie gaan er dan vanuit dat niet opnieuw een inschattingfout van het ministerie wordt afgewenteld op de gastouders en dat er dus extra budget wordt vrijgemaakt. De leden zijn er op tegen dat gastouders maar (zeer) beperkt de tijd hebben om zich aan te melden om voor een vergoeding van een deel van de kosten in aanmerking te komen. Waarom heeft de staatssecretaris daar voor gekozen? Alle huidige gastouders die zich in de kosten moeten steken om op tijd aan de deskundigheidseisen te kunnen voldoen moeten worden ondersteund. Daarnaast willen deze leden weten hoe hoog het kabinet de kosten van gastouders raamt voor het EVC-traject, danwel de opleiding voor gastouders die aanmerking komen voor een vergoeding van de kosten en voor gastouders die daar niet voor in aanmerking komen.

De leden van de D66-fractie wijzen erop dat het Rijk een deel van de opleidingskosten van sommige gastouders die een opleiding gaan volgen, zal vergoeden. De leden vragen waarom en op basis van welke criteria gastouders hun opleidingskosten met het Rijk kunnen delen en wie daarover het besluit neemt? Hoeveel kosten zijn hier voor het Rijk aan verbonden, zo willen deze leden weten.

Uitvoeringsgevolgen en administratieve lasten

De leden van de CDA-fractie merken op dat verondersteld wordt dat 5000–8000 gastouders in het najaar van 2009 worden aangemeld voor een EVC-procedure of een MBO-examen. De leden vragen of al deze gastouders daadwerkelijk tijdig kunnen worden bediend zodat zij zich

tijdig kunnen inschrijven in het register? Is er voldoende capaciteit, en zo niet, hoe gaat de staatssecretaris dat oplossen, zo vragen genoemde leden.

De leden van de PvdA-fractie willen graag inzichtelijk krijgen of er voldoende capaciteit is bij de ROC's. Kan de staatssecretaris aangeven of er inderdaad voldoende plek is? Heeft zij al een indicatie hoeveel gastouders zich nu al voor een opleidings- of EVC-traject hebben aangemeld en hoeveel dergelijke trajecten nu doorgaans gaan kosten?

2. Artikelsgewijs

Artikel 3. Deskundigheidseisen voldoende zorg

De leden van de ChristenUnie-fractie merken op dat in de toelichting op artikel 3, waarin het gaat over de «deskundigheidseisen voldoende zorg» wordt gesteld dat de EVC-procedure wordt verricht door een erkende EVC-aanbieder, die verworven competenties beoordeelt ten opzichte van bovengenoemde mbo-2-opleiding gericht op gastouderopvang, zoals blijkt uit een verklaring van het bevoegd gezag van deze opleiding. Hoe verhoudt dit zich tot de toezegging van de staatssecretaris in het debat over de wijziging van de Wet Kinderopvang¹ dat de opleidingseisen gebaseerd worden op de huidige groep gastouders en dat het wel degelijk de bedoeling is dat alle gastouders die op dit moment serieus een gastouderschap invullen en die waarschijnlijk voldoende competent zijn om die eisen te halen, door kunnen gaan met hetgeen zij doen?

De leden van de D66-fractie merken op dat de deskundigheidseisen voor het criteria «voldoende zorg» uit artikel 2a, zijn weergegeven in artikel 3. In artikel 3 lid 1 wordt gesproken over een examen van een bij ministeriële regeling aan te wijzen beroepsopleiding. De leden vragen hoeveel instellingen een dergelijk examen gaan aanbieden, wat voor kosten een dergelijke opleiding met zich mee brengt en wat de duur van de opleiding is. Tevens vernemen zij graag welke instantie het bezit van dit diploma en de daarbij behorende competenties gaat controleren en of deze instantie daartoe voldoende capaciteit heeft.

De leden verzoeken daarnaast meer inzicht te geven over de vooropleidingseisen die gelden voor artikel 3 lid 1.

De leden van de SGP-fractie vragen in hoeverre er binnen het EVC-traject de mogelijkheid bestaat om bijvoorbeeld door middel van een praktijktoets, in de vorm van een bezoek aan huis, te voldoen aan de deskundigheidseisen.

Artikel 4. Deskundigheidseisen veilige en gezonde leefomgeving

De leden van de CDA-fractie merken op dat in artikel 4 van het Besluit de deskundigheidseisen voor een veilige en gezonde omgeving zijn opgenomen. Deze leden zijn het geheel eens met de EHBO-eis, gericht op kinderen, en het verplicht stellen van het Protocol Kindermishandeling. Genoemde leden zijn echter van mening dat het bij deze eisen moet blijven. Het moet niet zo zijn dat ook pedagogische modules nu of in de toekomst onderdeel van dit eisenpakket worden. Het te voeren pedagogische beleid is iets tussen ouders en gastouders, zo menen genoemde leden. Het staat gastouderbureaus uiteraard vrij dergelijke modules zelf aan te bieden aan hun gastouders. Kan de staatssecretaris bevestigen dat het niet de bedoeling is dat er pedagogische modules verplicht worden gesteld, zo vragen deze leden.

¹ Handelingen II 2008–2009, nr. 90, p. 7080.

In artikel 4 over deskundigheidseisen veilige en gezonde omgeving staat dat bij ministeriële regeling kan worden bepaald welke bewijsstukken moeten worden overlegd en dat dit in elk geval omvat eerste hulp aan kinderen bij ongevallen. De leden van de VVD-fractie vragen of het kabinet voornemens is nog meer bewijsstukken van ouders te vragen en zo ja welke.

De leden van de D66-fractie merken op dat de deskundigheidseisen «veilige en gezonde omgeving», artikel 2, zijn weergegeven in artikel 4. De leden verzoeken de initiatiefnemers van dit Besluit om meer en duidelijkere handvaten te geven met betrekking tot de soorten onderricht waarvan in het artikel wordt gesproken. Alleen eerste hulp is volgens hen niet voldoende om een gezonde leefomgeving te waarborgen. De leden missen tevens duidelijkheid over de mate van hygiëne van de leefomgeving. Wordt de deskundigheid van de houder omtrent een «veilige en gezonde leefomgeving» eenmalig getoetst of vindt er later en wellicht met regelmaat nog een toetsing plaats, zo vragen de leden.

II Reactie van de staatssecretaris